

Informācija plašsaziņas līdzekļiem
Rīgā, 2019.gada 24.janvārī

LVEA pētījums: zaļajam koridoram ir ievērojami ierobežojumi pacientu ārstēšanas, rehabilitācijas un uzraudzības jomās

Ieviešot zaļo koridoru onkoloģijā, vēža slimniekiem ir uzlabojusies diagnostikas pieejamība un ārstēšana var tikt uzsākta ātrāk, taču zaļajam koridoram ir ievērojami ierobežojumi pacientu ārstēšanas, rehabilitācijas un uzraudzības jomās, secinājuši Latvijas Veselības ekonomikas asociācija (LVEA) pētījumā *Pacientu plūsmas onkoloģijā (zaļā koridora) novērtējums par 2017. un 2018.gadu.*

„Šobrīd valstī ir izveidota sistēma, kas ļauj vēzi ātrāk diagnosticēt, kas ir ļoti būtiski, taču ar to vien ir par maz. Nav pareizi, ka šobrīd tālākajos etapos zaļais koridors nereti apraujas - bieži izpaliek kvalitatīva, mūsdienīga ārstēšana, kritiski šauras ir rehabilitācijas iespējas, kā arī nav izveidota pārskatāma sistēma vēža pacientu novērošanai pēc aktīvā ārstēšanās posma. Praksē tas nozīmē, ka zaļā koridora ietvaros nav izstrādāts detalizēts pacientu plūsmas apraksts katram vēža veidam, kas ietvertu ne tikai diagnostiku, bet arī nākamās etapus,” norāda pētījuma autore, LVEA valdes priekšsēdētāja Daiga Behmane.

Kā secināts pētījumā, pieaugot onkoloģisko slimību izplatībai, uzlabojoties diagnostikai un jaunu ārstēšanas metožu pieejamībai, arvien vairāk vēža pacientu nonāk sistēmā un tiem pieejama savlaicīga ārstēšana, tāpēc jārēķinās ar tālāku papildus finansējuma nepieciešamību.

Pētījums arī atklāj, ka Latvijā onkoloģijā joprojām trūkst standartizētas pieejas diagnostikas un ārstēšanas jomās, lielā mērā trūkst kvalitātes prasības izmeklējumu un ārstniecības pakalpojumu veikšanai, nav definēti ārstēšanā sasniedzamie rezultāti. Ārstniecības personu atbildība un sadarbība ir ierobežota, tostarp nav precīzi noteikti ārstniecības personu uzdevumi pacientu informēšanā un savstarpējās komunikācijas uzlabošanā.

Nemot vērā, ka diagnostikas un ārstniecības rezultāts lielā mērā ir atkarīgs no pielietotajām tehnoloģijām, pētījumā atsevišķi analizēta klīnisko vadlīniju un reģistrēto medicīnas tehnoloģiju pieejamība onkoloģijā, kas ir Nacionālā veselības dienesta (NVD) funkcija. Pētījumā secināts, ka NVD Klīnisko vadlīniju datu bāzē onkoloģijas jomā reģistrētas deviņas vadlīnijas, bet Ārstniecībā izmantojamo medicīnisko tehnoloģiju datu bāzē izvērsti ar aprakstiem reģistrētas tikai dažas medicīnas tehnoloģijas. Tā rezultātā nav pilnīgas informācijas par satura un kvalitātes prasībām attiecībā uz valsts apmaksātajiem pakalpojumiem onkoloģijā un katra iestāde vadās no savas prakses.

„Medicīnisko tehnoloģiju aprakstu un kvalitātes prasību trūkums rada situāciju, ka nav skaidru principu pakalpojuma groza veidošanā, kā arī iztrūkst pamatojuma lielai daļai valsts apmaksāto pakalpojumu tarifu,” norāda D.Behmane.

Analizējot medikamentu pieejamību, LVEA akcentē, ka onkoloģijas attīstība pasaulē balstās uz personalizētu pieeju un mērķtiecīgu diagnostikas un ārstēšanas metožu pielietošanu, precīzas medikamentozās terapijas devu, secības un kombināciju lietošanu. Turpretī Latvijā ķīmijterapijas medikamentu centralizētā iepirkuma rezultātā nav vienota ķīmijterapijas medikamentu saraksta, kas būtu pamatots ar valsts noteiktu algoritmisku pieeju ķīmijterapijas nodrošināšanā un vienotām prasībām pielietoto ārstēšanas shēmu lietošanā.

Arī esošie informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumi valstī neparedz onkoloģisko pacientu datu bāzi, kas ietvertu ārstēšanas klīniskās efektivitātes rezultāta fiksēšanu, kas jo īpaši svarīgi izmaksu ietilpīgu terapiju gadījumā.

„Neraugoties uz nenoliedzamo progresu, kas panākts onkoloģijas pacientu diagnostikā un ārstēšanā 2018.gadā, Latvijas veselības aprūpes sistēma joprojām ir tikai ceļa sākumā virzībā uz mūsdienīgu onkoloģisko pacientu aprūpi,” norāda D.Behmane.

Lai panāktu uzlabojumus onkoloģijas jomā, LVEA politikas veidotājus rosina veikt sekojošas izmaiņas.

- Pilnveidot veselības aprūpes kvalitātes prasības, izstrādājot visaptverošu nozares kvalitātes stratēģiju.
- Formalizēt diagnostikas un ārstēšanas vadlīnijas, kvalitātes kritērijus un sasniedzamos rezultātus.
- Pilnveidot onkoloģijas attīstības plānu nākamajiem pieciem gadiem, prognozējot iespējamus scenārijus, jaunāko terapiju pieejamību, izmaksas un personāla apmācību.
- Attīstīt medicīnisko tehnoloģiju reģistrāciju un izmaksu efektivitātes novērtēšanu valsts apmaksāto pakalpojumu noteikšanai, lai sekmētu ierobežoto veselības aprūpes līdzekļu racionālu un uz pierādījumiem balstītu izlietojumu.
- Noteikt ārstniecības personu rīcību pacientu informēšanā par konkrētiem ārstēšanas jautājumiem, uzlabot komunikāciju.
- Veikt padziļinātu izpēti onkoloģiskās aprūpes nodrošināšanā un darba organizācijā onkoloģisko pacientu ārstniecības vietās.
- Noteikt kompetences un atbildību starp valsts nozīmes onkoloģiskās aprūpes centriem un reģionālajām slimnīcām, pievēršot uzmanību medicīnas tehnoloģiju un resursu (infrastrukturā, aparatūras un personāla) noslodzes plāniem un kompetences līmenim.
- Attīstīt modernu, savietojumu datu bāzu izveidi un iespēju iegūt informāciju dažādos griezumos, lai analizētu diagnostikas un ārstēšanas efektivitāti un atbilstību vadlīnijām.
- Nodrošināt nepārtrauktu uzraudzību pār ārstēšanas procesa kvalitāti un efektivitāti, ieviešot atbilstošus mehānismus, piemēram, dārgu medikamentu lietošanas efekta novērtēšanu un terapijas savlaicīgu precizēšanu.

Visaptverošu pētījumu *Pacientu plūsmas onkoloģijā (zaļā koridora) novērtējums par 2017. un 2018.gadu* LVEA ir veikusi, ņemot vērā LVEA līdzšinējo iesaisti diskusijās Saeimas Sabiedrības veselības apakškomisijā par uz rezultātu balstītu un izmaksu efektīvu onkoloģisko pakalpojumu nepieciešamību.

Pētījums balstīts uz Latvijas “Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāna 2017.-2020.gadam” (turpmāk- Plāna), ieviešanas analīzi. Tā ietvaros veikts Plānā paredzēto pasākumu ieviešanas novērtējums, apkopots onkoloģisko pacientu aprūpē iesaistīto speciālistu viedoklis, veikts onkoloģisko pacientu pieredzes novērtējums, kā arī sniegti priekšlikumi Plāna darbības uzlabošanai un ieteikumi uz rezultātu vērstas apmaksas sistēmas ieviešanai onkoloģijā. Minēto pētījumu LVEA nosūtījusi Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai.

Uzziņai

LVEA mērķis ir veicināt veselības ekonomikas zinātnes un metožu pielietojumu praksē, lai sekmētu sabiedrības un veselības resursu pamatotu, taisnīgu un efektīvu izmantošanu un attīstītu uz pierādījumiem balstītas veselības aprūpes sistēmas darbību.

Informāciju sagatavoja:

Daiga Behmane, LVEA valdes priekšsēdētāja